

UDENRIGSMINISTERIET

EKN, sagsnr.: 2022-334
Den 7. juni 2022

Rådsmøde (udenrigsanliggender) den 20. juni 2022

SAMLENOTAT

1. Afrikas Horn	2
2. Egypten	4
3. Ruslands aggression mod Ukraine	6

1. Afrikas Horn

KOM-dokument foreligger ikke.

Nyt notat

1. Resumé

På rådsmødet ventes en drøftelse af den generelle situation på Afrikas Horn. Der ventes særligt fokus på konflikten i Etiopien og EU's handlespor samt udviklingen i Somalia.

2. Baggrund

Afrikas Horn er en region i dyb krise med konflikter, politisk ustabilitet og alvorlige humanitære kriser. Transitionen mod demokrati i Sudan standset af et militærkup, mens den politiske reformproces i Etiopien er udfordret af fortsat konflikt. Regionen, herunder især Etiopien og Somalia, er ramt af akut tørke. I Kenya, Etiopien og Somalia vurderer FN, at op mod 16 mio. mennesker har brug for fødevareassistance alene som direkte følge af tørken. Regionen er samtidig en geopolitisk kampfælled. Svækket multilateralisme og stigende polarisering presser landene i regionen til at engagere sig på tværs af ideologiske blokke med bl.a. Kina, USA, EU, Golfen, Tyrkiet og Rusland. Det muliggør indblanding fra internationale aktører i lokale, nationale og regionale konflikter. Landene er splittede i tilgangen til Ruslands invasion af Ukraine og til valg af alliancer. Samtidig er de ramt hårdt af konsekvenserne heraf, herunder ikke mindst stigende fødevarepriser.

Konflikten i det nordlige Etiopien har stået på siden i november 2020 og har sat forholdet mellem Etiopien og de vestlige samarbejdspartnere på en hård prøve. EU og andre ligesindede internationale partnere har lagt pres på den etiopiske regering og bl.a. justeret udviklingssamarbejdet, og EU har betinget genoptagelse af budgetstøtte på en række fremskridt. Trods visse positive udviklinger, herunder bl.a. indførelse af en humanitær våbenhvile, løsladelse af politiske fanger og øget humanitær adgang til Tigray, er det vurderingen, at det fortsat er utilstrækkeligt til at kunne berettige en fuld normalisering af samarbejdet med regeringen.

Etiopien står samtidig i en af verdens mest omfattende humanitære kriser og den værste i landet siden 80'erne. I det nordlige Etiopien er udfordringerne enorme som følge af konflikten, mens det syd- og sydøstlige Etiopien er ramt af en historisk tørke, hvor det anslås, at millioner af mennesker har mistet deres husdyr og dermed deres livsgrundlag.

Situationen i Somalia har indtil afslutningen af valgprocessen og valget af præsident Hassan Sheikh Mohamoud i maj 2022 været præget af dyb politisk krise og en forværret sikkerhedssituation. Den islamistiske oprørs- og terrorbevægelse Al Shabaab har udnyttet den forhalede valgproces til at cementere sin stærke position og udføre større komplekse angreb. Al Shabaab bruger Somalia som udgangspunkt for angreb i regionen, herunder i Kenya, og er også blevet mere aktiv i Etiopien. Somalias befolkning er samtidig hårdt ramt af den værste tørke i over 40 år, og der er risiko for hungersnød inden for de næste tre måneder.

Den Afrikanske Unions fredsbevarende mission, AMISOM, som har haft til formål at hjælpe Somalia med at bekæmpe Al Shabaab, blev 1. april 2022 afløst af AU Transitional Mission to Somalia (ATMIS). Det forventes, at EU fortsætter som primær donor til ATMIS via den Europæiske Fredsfacilitet (EPF). ”

3. Formål og indhold

Rådsmødet vil være en anledning til at drøfte den generelle udvikling på Afrikas Horn med særligt fokus på Etiopien og Somalia, herunder EU's mulige handlespor. Dagsordenspunktet vil fungere som opfølgning på EU's strategi for Afrikas Horn, der blev vedtaget i maj 2021.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres i sagen.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes konsensus omkring behovet for at opretholde den kritiske dialog med den etiopiske regering med krav om humanitær adgang, våbenhvile og politisk dialog samt ansvarlighed for menneskerettighedskrænkelser. I forhold til Somalia ventes der enighed om proaktivt samarbejde med den nye præsident og regering og støtte til en stærkere politisk rolle for EU.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen støtter den fælles EU-linje ift. Etiopien og at EU opruster sit politiske engagement i forhold til Somalia. Regeringen bakker op om tiltag, der kan mindske de negative konsekvenser af Ruslands invasion af Ukraine i regionen.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg.

Sagen har senest været forlagt Folketingets Europaudvalg den 15. oktober 2021 til orientering.

2. Egypten

KOM-dokument foreligger ikke

Nyt notat

1. Resumé

På rådsmødet ventes en drøftelse af EU's forhold til Egypten med fokus på klimadiplomati og fødevarerforsyningskrisen i landet forårsaget af Ruslands aggression mod Ukraine. Drøftelsen vil ligeledes forberede den efterfølgende uformelle frokostdrøftelse med Egyptens udenrigsminister Sameh Shoukry.

2. Baggrund

Ruslands krig i Ukraine har store økonomiske konsekvenser for Egypten, særligt som følge af øget inflation og forværring af allerede høj fødevarerforsyningsusikkerhed grundet stigende globale fødevarerpriser. Egypten har en høj grad af afhængighed af fødevarerimport. Hvede er en af landets primære ernæringskilder, og størstedelen importeres fra Rusland og Ukraine. Gennem EU's bistandsinstrument, NDICI, er det i 2022 besluttet at afsætte EUR 100 mio. til Egypten for på kort sigt at afbøde de socioøkonomiske konsekvenser og potentiel politisk destabilisering i Egypten.

Egypten afholder COP27 i Sharm El-Sheikh i november 2022, der forventes at have særlig fokus på tilpasning og finansiering. Danmark spillede en aktiv rolle både før, under og efter COP26 og arbejder for en aktiv rolle i forbindelse med COP27. Senest var Danmark vært for et internationalt uformelt ministermøde i København den 12.-13. maj 2022, der afholdtes som forberedelse af COP27, hvor blandt andre Egyptens udenrigsminister Shoukry deltog.

3. Formål og indhold

Egypten er på dagsordenen for rådsmødet både som formelt punkt og som efterfølgende uformel frokostdrøftelse med Egyptens udenrigsminister Sameh Shoukry. Den formelle drøftelse vil tage udgangspunkt i det bilaterale forhold mellem EU og Egypten. Her ventes klimadiplomati at være et hovedelement i drøftelsen, dels i understøttelsen af Egyptens værtskab af COP27 i november 2022, dels i understøttelsen af Egyptens egen klimatransition. Et andet hovedelement vil være Egyptens fødevarerforsyningskrise, som krigen i Ukraine har yderligere forværret.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke at have lovgivningsmæssige konsekvenser eller konsekvenser for statsfinanserne, samfundsøkonomien, miljøet eller beskyttelsesniveauet.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der forventes enighed om vigtigheden af at støtte Egyptens værtskab for COP27 med varierende betoning af behovet for, at Egypten sikrer et højt ambitionsniveau for konferencen. Der kan ligeledes forventes enighed om at støtte Egypten i håndteringen af fødevareforsyningskrisen.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen støtter op om EU's ambitioner om styrkede relationer til landene i det sydlige naboland, herunder Egypten. Regeringen ønsker at støtte op om Egyptens afholdelse af et succesrigt COP27, der fastholder et højt ambitionsniveau. Regeringen støtter endvidere op om initiativer til at hjælpe landet i håndteringen af de afledte konsekvenser af krigen i Ukraine, herunder særligt fødevareforsyningskrisen.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg.

Sagen har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg den 3. februar 2017 til orientering.

3. Ruslands aggression mod Ukraine

KOM-dokument foreligger ikke

Nyt notat

1. Resumé

På rådsmødet ventes en drøftelse af Ruslands militære aggression mod Ukraine. Indholdet af drøftelsen vil afhænge af udviklingen frem mod rådsmødet, men forventes på nuværende tidspunkt at fokusere på en EU-handlingsplan for adressering af de globale konsekvenser af krigen.

2. Baggrund

Ruslands omfattende militære offensiv mod Ukraine fortsætter på fjerde måned. Invasionen har i stadig stigende grad negative afledte konsekvenser for tredjelande. Priserne på f.eks. fødevarer, gødning og energi er allerede steget markant. De højere priser gør også den humanitære fødevarerbistand dyrere. En væsentlig del af Ukraines høst fra 2021, svarende til 20-25 mio. tons korn, befinder sig fortsat i Ukraine som følge af den russiske flådeblokade, ligesom der ventes store problemer med at opbevare og eksportere fra dette års høst på forventeligt 30 mio. tons korn. Sårbare lande i f.eks. Mellemøsten og Afrika rammes særligt hårdt.

En tiltagende global fødevarerkrise har været under vejs gennem flere år, drevet af klimaforandringer, konflikter og fattigdom. Dertil skal lægges de negative konsekvenser af COVID-19 pandemien.

Russisk desinformation bidrager til, at stadig flere tredjelande opfatter de vestlige landes sanktioner mod Rusland som den primære årsag til de stigende priser. Mange lande i det globale syd er dertil bekymrede for, at krigen i Ukraine overskygger andre emner, kriser og konflikter og negativt påvirker verdenssamfundets håndtering af disse. Der er behov for en koordineret og struktureret tilgang til indsatsen med at imødegå den russiske desinformation og samtidig mindske konsekvenserne af Ruslands angrebskrig i tredjelande, især skrøbelige og sårbare stater.

3. Formål og indhold

Indholdet af drøftelsen vil som altid afhænge af udviklingen frem mod rådsmødet. Der ventes dog særligt fokus på den EU-handlingsplan, som den højtstående repræsentant Borrell på mødet ventes at præsentere et udkast til. Handlingsplanen har til formål at strukturere EU's indsats ift. tredjelande samt finde fælles fodslag for håndteringen af krigens globale implikationer. Handlingsplanen ventes at adressere to overordnede udfordringer: 1) Det nye geopolitiske miljø med risiko for øget international fragmentering og 2) Krigens globale konsekvenser – herunder fødevarer sikkerhed, inflation og værdikæder i opbrud.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet skal ikke høres.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Ikke relevant.

7. Konsekvenser

Sagen forventes ikke på nuværende tidspunkt at have statsfinansielle konsekvenser, lovgivningsmæssige konsekvenser, erhvervsøkonomiske konsekvenser eller konsekvenser for miljøet eller beskyttelsesniveauet. Handlingsplanen ventes at indeholde forslag om at mobilisere flere af EU's finansielle instrumenter. Afhængigt af udformningen af handlingsplanen kan der på længere sigt være udgifter forbundet med konkrete indsatser med henblik på at afhjælpe de økonomiske konsekvenser af krigen – især i skrøbelige og særligt sårbare tredjelande.

8. Høring

Sagen har ikke været sendt i høring.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der er i EU-kredsen bred erkendelse af, at krigen afledte konsekvenser i stadig stigende grad også rammer tredjelande. Der er generel opbakning til en fælles koordineret indsats, der adresserer de globale konsekvenser af krigen og aktivt imødegår øget international fragmentering og risikoen for en svækkelse af det multilaterale system og samarbejde.

10. Regeringens generelle holdning

Regeringen støtter op om udarbejdelsen af en EU-handlingsplan, der adresserer de globale konsekvenser af krigen i Ukraine. Det er af central betydning, at der iværksættes konkrete tiltag, der tydeligt viser sårbare tredjelande, at vi tager deres bekymringer alvorligt og aktivt bidrager til at mindske krigen negative konsekvenser for dem. Regeringen vil fortsætte sin aktive indsats for at afdække og imødegå russisk desinformation. Dette også i EU-regi, hvor vi presser på for et styrket fokus herpå – herunder fsva. sammenhængen mellem fødevaremangel og sanktioner. Det er samtidig vigtigt at sikre fortsat tæt koordination med EU's partnere og allierede samt sammenhæng mellem EU's initiativer og initiativer i regi af FN eller andre fora.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har senest været forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering den 12. maj 2022.